

Inhoud

Voorwoord	9
------------------	----------

Hoofdstuk 1: Ontscholing én verschoolsing	13
--	-----------

Onderwijsvernieuwingen van de laatste decennia hebben scholen en leraren afgeleid van het verzorgen van onderwijs en er tegelijk paradoxalerwijs toe geleid dat kinderen steeds langer op school zitten.

Verschoolsing 1: voor- en vroegschoolse educatie	14
Verschoolsing 2: de brede school	19
Kritiek weggewuifd	23
Ontscholing 1: educaties en normen en waarden	25
Ontscholing 2: nieuw leren en levenslang leren	31
De excellente leraar en opbrengstgericht werken: de kritiek verhoord?	35

Hoofdstuk 2: Kritische afstand	39
---------------------------------------	-----------

Vanuit een bepaling van de maatschappelijke plaats en de pedagogische betekenis van de school wordt bepleit dat het tijd is voor scholen om kritisch afstand te houden van economische, politieke en andere maatschappelijke verwachtingen en eisen, en weer meer ruimte te bieden aan het eigenlijke werk van leraren.

De school tussen gezin en samenleving	40
Andere tirannen	45
Het onderwijs te midden van andere cultuurgebieden	52
Wereldvreemd of op kritische afstand?	56
'Rethinking What Schools Can Do Best'	59

Hoofdstuk 3: De inspirerende leraar **67**

Voor de goede leraar van kleuterklas tot universiteit zijn aandacht en liefde voor de zaak, en daarmee verbonden intellectuele bescheidenheid en openheid, samen met intellectuele aandacht voor wat zich tussen de leerling en de zaak afspeelt, kenmerkend.

De goede leraar: de Hollywood-romantiek voorbij	69
Liefde voor een vak doorgeven	75
'Lof der liefhebber'	80
Bescheidenheid en openheid; plezier en verrassing	86
Universiteit en ambachtsschool en kleuterklas	93
Intellectuele aandacht	100

Hoofdstuk 4: Vorming, de zaak en het zelf **103**

De klassieke didactische driehoek doet zowel recht aan de activiteit van de leraar als aan de activiteit van de leerling en is samen met het klassieke begrip algemene vorming onverminderd actueel en relevant, ook voor het (voorbereidend) beroepsonderwijs.

De didactische driehoek	105
Open vragen echte vragen?	107
Leren, vorming en het zelf	111

Het kind met het badwater	115
Algemene pedagogiek, algemene vorming	119
Algemeenheid en gelijkheid	124
Algemeenheid, bevrijding, verheffing	128
Nog een hardnekkig misverstand	134

Hoofdstuk 5: De tijd en ruimte van onderwijs en vorming **139**

Het beeld van het openen van deuren past het onderwijs beter dan het gangbare beeld van het stellen van doelen en het is beter om de tijd van onderwijs en vorming niet als een lijn en een opeenvolging van stappen op die lijn te zien, maar als 'tijdruimte' van het heden, waarin zowel verleden als toekomst present zijn.

Van doelen naar deuren	142
De tijdruimte van onderwijs	147
De presentie van verleden en toekomst	152

Nawoord	159
Literatuur	165